17. విముక్త

సౌర్గం అనుకుని వస్తే ఇదికాస్తా పాతాళమై కూర్చుంది, పచ్చని పొలాల మధ్యలో మూడంతస్తుల రాసమేడ, ఎత్తైత్తు మనుషులు, సాకలి ఉతికిన సలవ జరీబట్టలు, వొళ్లంతా దిగేసుకున్న బంగారాలు, చాలా ఖరీదు, ఖరీదుగా కనబడుతుంటారు, బుద్ధులు మాత్రం చిన్నవి,

లేకపోతే పదేళ్లై ఈ ఇంటికి కోడలిగా వొచ్చిన నన్ను ఇంకా దూరం పెట్టే ఉంచుతున్నారు, అడుగడుగునా నాకులాన్ని ఆళ్లు మరచిపోరు, నన్ను మరవనివ్వరు.

ఊరేగింపులాగ అందరూ బైటికెళ్తున్నారు, కిటికీలోంచి చూసేను, నరేషు కారు తీసి డ్రైవింగు సీటులో కూర్చున్నాడు, అతని తండ్రి అతని పక్కసీట్లో వెనక సీట్లో అతని తల్లి, చెల్లి, బావ, ఓడంత ఇన్నోవా కారు, నాకూ నా పాపకూ ఆ వెనక సీట్లోనైనా చోటుండదా?

కారు కదిలి పెద్ద గేట్లోంచి బైటికెళ్లిపోయింది, అరమైలు దూరంలో పెద్దగేటు, బిల్డింగు చుట్టూ కొన్ని ఎకరాల పూలతోట, బైటినుంచి చూసే వాళ్ళకిది పెద్ద కాపుగారి మేడ, సౌర్గం.

ఒకటోరకం టేకు కర్రతో చేసిన జిలుగు జిలుగు నగిషీల సింహద్వారం, దానివెనకున్న మొదటిహాలు తప్ప బైటివాళ్లు చాలామందికి ఈ భవనంలోకి ప్రవేశంలేదు. నేను మాత్రం చిన్నప్పట్నుంచీ ఈ భవనంలోనే పెరిగేను. మా అమ్మ ఇక్కడే కదా పనిచేసేది! తెల్లవారు ఝామునొచ్చి రాత్రి తొమ్మిది వరకూ వంచిన నడుం ఎత్తకుండా ఇంటెడు చాకిరీ చేసుకుపోయేది. అప్పట్లో కాపమ్మగారు ఎంతమంచిది! ఆళ్లమ్మాయికన్నా నేను కొంచెం చిన్నదాన్ని కావడం వల్ల ఆ అమ్మాయి పాతబట్టలన్నీ నాకే ఇచ్చేది. ఆ అమ్మాయి తినగా మిగిలినవన్నీ నాకేపెట్టేది, కాపమ్మగారి ఖరీదైన పాత జరీచీరలు చిరుగులు పట్టి, రంగులు వెలిసి పోతేనేం అమ్మకిచ్చేది, అదంతా పని చేయించుకునే ఉపాయమని పాపం పిచ్చి అమ్మకి తెలీదు. నేను సగం పనిని పంచుకుంటున్నా, ఇప్పుడు ఈ ఇంట్లో పని వాళ్లెవరూ

పట్టుమని పది నెలలైనా చెయ్యరు, కాపమ్మ గారి మాటలతీపి అందరికీ అర్థమైపోయింది. అమ్మకాబట్టి పద్ధెనిమిదేళ్లు ఎదుగూబొదుగూలేని జీతం డబ్బులకి పనిచేసింది.

మాటలకందని కృతజ్ఞత మా అమ్మది, నేను పుట్టినప్పుడు ఏ గొంతెమ్మో, నూకాలమ్మో అని పెట్టనీయకుండా నాకు సంధ్య అని చక్కని పేరు పెట్టిందంట కాపమ్మ. చిన్నప్పుడే బళ్లో ఏయించి ఆళ్లమ్మాయి పాత పలకలూ, పుస్తకాలూ ఇచ్చేదంట. పిచ్చితల్లికి అదంతా నేను తన పనికి అడ్డం రాకుండా చెయ్యడమని తెలీదు. నేను కొంచెం ఎదిగిన కాణ్ణుంచీ బడినుంచి రాగానే అమ్మకి చెయ్యి సాయంగా పనులందుకోవల్సి వచ్చింది కదా! ఆళ్లమ్మాయి హెూం వర్కులు చేసుకుంటూ, స్నేహితుల్తో ఆడుకుంటూ ఉంటే నేను మాత్రం పుస్తకాలక్కడ పడేసి కాపమ్మగారిపనుల్లో మునిగిపోయేదాన్ని. అందరూ తినగా మిగిలిందేదో పెడితే అదే బ్రహ్మానందం అమ్మకి.

'అమ్మా' అని నా కొంగులాగింది పాపాయి, ఆలోచనల్లోపడి కారెల్లిన ప్రదేశాన్నే చూస్తున్నానింకా, అక్కడే కదా నేను మౌన పోరాటం చేసింది!

పాపాయికి స్నానం చేయించి బట్టలు మార్చి, హెూమ్ వర్కు చేయిస్తు న్నానన్నమాటే కాని నా మనసు మాత్రం గతంలోకి, నా కంటూ ఏ వివేకమూలేని ఆ రోజుల్లోకి పరుగులు పెడుతూనేఉంది –

పదో తరగతి పరీక్షలు రాసాను. ఆ రాత్రి ఇంట్లో అమ్మ, నాయన నా పెళ్లి గురించి మాట్లాడుకోవడం విని భయపడిపోయేను. నా కింకా చదువుకోవాలని ఉంది. అమ్మతమ్ముడు ఆ తుమ్మమొద్దు సీతిగాడితో నాకు పెళ్లి చేస్తారంట. ఆడుపని చేసే చెరుకు తోటల్లోంచి బెల్లంపాకం, చెరుకుముక్కలు మోసుకొచ్చి పెద్దఘనకార్యం చేసినట్టు నాకళ్లల్లోకి చూస్తాడు.

పెళ్లి అనగానే నాకు చినబాబు నరేషు గుర్తుకొచ్చాడు, ఎంత అందంగా ఎంత స్టైలుగా ఉంటాడు! మంచి బలంగా నామీద రెండు జానల ఎత్తుగా ఉంటాడు. ఈ మధ్య ఒక ఏడాదిగా నన్ను ప్రత్యేకంగా చూస్తున్నాడు, ఎవరూ చూడనప్పుడు గమ్మత్తుగా నవ్వుతాడు. రంగు రంగుల జడ బేండ్‌లూ, ఫేన్సీ ఆభరణాలూ వాళ్ల చెల్లితోబాటు నాకూ తెచ్చి ఇస్తున్నాడు, ఒక సారి నేను వెనక్కి తిరిగి ఏదో పని చేసుకుంటూంటే బలంగా వాటేసుకున్నాడు, అన్నిటికన్నా నాకు నచ్చింది – నేను మొక్కలకి నీళ్లుపోస్తూంటే ఎర్రటి గులాబీ పువ్వొకటి కోసి నా జడలో తురమడం, నరేష్‌బాబు నా కళ్లకి గొప్ప సినిమా హీరోలా కన్పించేవాడు, ఈ మాట పైకి అన్నానంటే మా అమ్మ నన్ను చంపేస్తుంది.

మర్నాడు మా అమ్మ కాపమ్మ గారితో చెప్పడం విన్నట్టున్నాడు వొంటరిగా నన్ను కారు షెడ్డు దగ్గరికి పిల్చి "పెళ్లి చేసుకుంటున్నావట కదా!" అన్నాడు. ఆ గొంతులో నిష్ఠూరం.

"ఏం చెయ్యను చినబాబూ మరి, మా అమ్మ అయ్య ఇష్టం కదా!"

"నన్నే మైపొమ్మంటావు?" ఎప్పుడూ నవ్వుతూ తుళ్లుతూ ఉండే చినబాబు కళ్లల్లో నీళ్లు. "నిన్ను నా ప్రాణం కన్నా ఎక్కువగా ప్రేమిస్తున్నాను తెల్సా" అచ్చంగా సినిమా హీరోలాగే అన్నాడు.

నామనసు కరిగి నీరైంది. ఒక గొప్ప పులకింత, మైకం నన్నావరించినట్లై ఒక్క ఉదుటున ముందుకెళ్లి చినబాబు కౌగిలిలో వొదిగిపోయేను. అదే సమయానికి సరిగ్గా మా అమ్మ వచ్చేసిందక్కడికి. మమ్మల్నిద్దర్నీ అలాచూసి నిర్ఘాంత పోయింది. నోరు నొక్కుకుని, చినబాబుకి దణ్ణం పెట్టి, నా చెయ్యి పట్టుకుని విసురుగా లాక్కొని పోయింది. కడుపులో నొప్పని కాపమ్మ గారికి వంక చెప్పి నన్నింటికి తీసుకుపోయింది.

అదేరోజు సాయంత్రం పక్కఊళ్లో ఉన్న మావయ్యనీ, అమ్మమ్మనీ పిలిపించి పెళ్లికి లగ్గం పెట్టించేసేరు, నన్ను ఇంట్లోంచి కదలకుండా అమ్మమ్మని కాపలాపెట్టి తను పెదకాపు గారింటికెళ్లేది.

పెళ్లి అయిదు రోజులుండనగా కాపమ్మ గారిచ్చేరంటూ ఒక పాత బట్టల మూట మోసుకొచ్చింది. రెండు పాత పట్టుచీరలు, ఒక కొత్త సిల్కు చీర, ఇంకా ఏవేవో జాకెట్లు, తువాళ్లు అన్నీ ఏరిఏరి చూసుకుని తెగ మురిసిపోయేరిద్దరూ. అమ్మ మొలలోంచి అయిదు వందనోట్లు తీసి పెళ్లి ఖర్చులకిచ్చేరని చూపించింది, అమ్మ. అమ్మమ్మ కాపమ్మగార్ని భట్రాజుల్లాగా ఒకటే పొగిడేరు. "నీ మొగుడికంట పడనియ్యకు, తాగి తలకోసుకుంటాడు" అని హెచ్చరించిందమ్మమ్మ.

పెళ్లి రెండు రోజులుండనగా మా తాటాకుల ఇంటి ముందు చిన్న కొబ్బరాకుల పందిరేసారు, మావిడాకుల తోరణాలు కట్టేరు, వాకిట్లో రోలు పెట్టి పసుపు దంచేరు, నా వొళ్లంతా పసుపు పూసి తలంటి పోసేరు.

ఆ రాత్రి అందరం మంచి నిద్దర్లో ఉండగా ఎవరో నా చెయ్యిపట్టి గుంజి నిలబెట్టి, అరవకుండా నానోరు మూసేరు, గుడ్డిదీపం వెలుతుర్లో కళ్లు విప్పార్చుకుని చూస్తే చినబాబు, అరవొద్దని పెదవుల మీద వేలుంచుకుని సైగచేసి నన్ను బైటికి లాక్కుని పోయేడు. అందరూ నడిచే దారి వదిలేసి గుడిసెల మధ్య సందుల్లోంచి, పెంటకుప్పల మీంచి పరుగులాంటి నడకతో చెరువు గట్టున తనకారు ఆపిన చోటికి తీసుకుపోయాడు. కారులో నన్ను తోసి,

తను డ్రైవ్ చెయ్యడం మొదలుపెట్టేడు, ఎక్కడికెళ్తున్నామో ఏమో అంతా నాకు అయోమయం అయిపోయింది.

తెలతెలవారుతూండగా ఏదో బస్తీలో ఒక ఖరీదైన హొటల్లోదిగేం. "ఏంటిదంతా చినబాబూ" అంటే 'నీమీద ఇష్టం' అన్నాడు. 'నిన్నొదులుకోలేను' అన్నాడు. 'అంటే మనం పెళ్లి చేసుకుంటామా' అని నేనంటే 'అవును' అన్నాడు. ఎప్పుడు కొన్నాడో ఏమో కారులోంచి నా కోసం కొత్త చీరలు, పూలమాలలు తెచ్చేడు, నేను స్నానం చేసి కొత్త చీర కట్టుకున్నాక ఒకమాల నా మెడలో వేసి "ఇదే మనపెళ్లి అన్నాడు. 'ఈ రోజునుంచి నువ్వు పెద్దకాపు గారి కోడలివి' అన్నాడు. ఆనందంతో పులకరించి పోతున్న నన్నాక్రమించుకుంటూ 'ఇంతకన్నా స్వర్గం మరెక్కడుంది సంధ్యా' అన్నాడు.

పదిరోజులు బైటి ప్రపంచంతో సంబంధం లేకుండా ఆనందడోలికల్లో సాగిన మా కాపురపు కల ఆరాత్రి పెద్దకాపుగారి మనుషులు వచ్చి మమ్మల్ని పట్టుకోవడంతో ముగిసిపోయింది.

తెల్లవారేలోగా నన్ను మాగూడెం బయట వదిలేసి, చినబాబుని ఇంటికి తీసుకుపోయేరు. కాళ్లీడ్చుకుంటూ ఇంటికి చేరుకున్న నన్ను మా అమ్మ జబ్బల సత్తువ తీరేదాకాకొట్టేంది. ఎంత సేపటికీ "ఆ మారాజులకి నా మొకం ఎలా సూపించను?" అని నెత్తికొట్టుకుని ఏడ్చింది, బాగా తాగి ఉన్న మా అయ్యనన్ను కావిలించుకుని 'ఎంతపని సేసేవే కూతురా' అని ఏడ్చేడు.

జరిగిందాంట్లో నా తప్పేముందో నాకే మాత్రం అర్థంకాలేదు, అసలే పచ్చిపుండైన శరీరం మా అమ్మకొట్టిన దెబ్బలకి మరింత సున్నమైంది. గుడిసెలో చింకి చాపమీద ముణగదీసుకుని పడి ఉన్నాను.

సాయంకాలానికి పక్కగూడెం ప్రెసిడెంటు కృపాలుబాబుని తీసుకుని మా మేనమావ వచ్చేడు, మా కులపెద్దలు నలుగురూ వొచ్చేరు, వాకిట్లో కూచుని ఏటేటో మాట్లాడుకున్నారు, అందరూ కట్టగట్టుకుని పెద్ద కాపుగారింటికెళ్ళేరు.

అట్నుంచి ఆళ్లు తిరిగొచ్చిన మరుక్షణం పొయ్యిలో సగం కాలి చల్లారిన కట్టెపేడొకటి పట్టుకుని మా అమ్మలోపలికొచ్చి 'ఉప్పుడేటైందో సూడు, ఉప్పుడేటైందో సూడు' అంటూ అదే పనిగా నన్ను బాదడం మొదలుపెట్టింది.

తను అమాయకుడిననీ, నాకు మా మేనమావని చేసుకోడం ఇష్టంలేక పదిరోజులపాటు ఎక్కడికైనా తీసుకుపొమ్మని ఉత్తరం రాసేననీ, చిన్నప్పట్నుంచీ తన

కళ్లెదుట పెరిగిన పిల్ల బాధ పడుతుంటే చూడలేక ఇష్టం లేని పెళ్లిని తప్పించడానికి తీసుకెళ్లేడు తప్ప తనకే అర్మం కర్మం తెలీదన్నాడంట చినబాబు.

నామీద మా అమ్మకొచ్చిన కోపానికి నన్ను చంపెయ్యాలనుకుందంట. ఇంటెనక గన్నేరు పప్పు నూరుకొచ్చి నా కోసం తీసిన కూరలో కలిపిందంట, నాకింకా భూమ్మీద నూకలుండి ఆ రాత్రి పచ్చి మంచి నీళ్లైనా ముట్టకుండా ఉండిపోయేను.

మర్నాడు పెద్దకాపుగారికి, ఎప్పుడూ ఎగస్పార్టీలో ఉండే అబ్బులుగారొచ్చేడు మా ఇంటికి. ఆయన చెప్పిన ఉపాయం ప్రకారం నన్ను తీసుకొచ్చి పెద్దకాపుగారి వాకిట్లో కూర్చోబెట్టేరు. మౌన పోరాటం అని రాసిన ప్ల కార్డొకటి నా చేతిలో పెట్టి, నా వెనక ఆళ్లంతా కూర్చున్నారు. కాపమ్మగారు నన్ను చూసి వాకిట్లో కొచ్చి 'థూ' అని ఉమిసింది. ఇంకా కోపం తీరక కొత్త పనిమనిషి వాకిట్లో జల్లటానికి తెచ్చిన పేడ కళ్లాపి నీళ్ళు నామీద గుమ్మరించింది. 'మా ఇంటి తిండితిని దున్నపోతులా బలిసి, కొవ్వెక్కి కొట్టుకుంటుంది' అని నానా తిట్లూ తిట్టింది. అందరం ఓర్పుతో కూచున్నాం. మూడు రోజులు గడిచాయి. పెద్దకాపు, చినబాబు మా ముందునుంచి బోర విరుచుకుని లోపలికీ, బైటికీ తిరుగుతూనే ఉన్నారు.

నాల్గోరోజు మావోళ్లు తండ్రీ కొడుకుల్ని అడ్డుకున్నారు. 'పెద్దకాపు గారూ! మేవింక కలెక్ట్రు కాడికెళ్లి పోతాం, అబం శుబం తెలవని మైనరు పిల్లనెత్తు కెళ్లి పాడుజేసినందుకు నీ కొడుకు ఊసలెక్కెడతాడు సూడు' అన్నారు.

కలక్టరనీ సరికి పెద్దకాపుగారు దిగొచ్చేడు.

మావోళ్లు పట్టు బట్టి చినబాబుకీ నాకూ రిజిస్టరు పెళ్లి జరిపించేరు. ముందు మమ్మల్ని ఆ ఇంట్లో ఉంచుకోం అని దూరంగా అద్దింట్లో ఉంచేరు, రెండేళ్ళు గడిచేసరికి కొడుకు జల్సాల కోసం చేస్తున్న అప్పులు తీర్చలేక తీసుకొచ్చి ఇంట్లో ఆళ్ల కళ్లముందు పెట్టుకున్నారు.

మమ్మల్నిద్దర్నీ విడగొట్టి చినబాబుకి ఇంకో పెళ్లి చెయ్యాలని చాలా ప్రయత్నించేరు. అయితే, మావోళ్లు నాకు దన్నుగా నిలబడేసరికి ఏవీ చెయ్యలేక ఊరుకున్నారు.

ఇంట్లో నా స్థానం పనిమనిషికన్నా ఏమీ మెరుగ్గాలేదు. కింద వంటింటి పక్క పాతగది ఒకటి మాకిచ్చేరు. చినబాబు ఇల్లంతా తిరగొచ్చు కానీ, నేను, నా పాప మెట్లెక్కి పైకెళ్లకూడదు.

చినబాబు కూడా ఎప్పుడో రావాలన్పించినప్పుడు అరుదుగా నా గదికి వస్తూ ఉంటాడు. ప్రేమగా ఒకమాట, పలుకు ఆడడు. పాపాయిని దగ్గరికి తీసుకోడు.

ఎంతో మంచిదన్పించే కాపమ్మ పిల్లిమీదో, కుక్కమీదో వంక పెట్టి ఎప్పుడూ నన్ను తిడతానే ఉంటాంది. కోట్లు కట్నం వచ్చే తన కొడుకు జీవితం నా మూలంగా నాశనమైపోయిందంటాంది.

ఒకప్పుడు సొర్గం అనుకున్న ఈ ఇల్లు నా పాలిటికిప్పుడు పాతాళంలా ఉంది.

ఈ పది సంవత్సరాల్లో చినబాబు మధ్యలో వదిలేసిన చదువును పూర్తి చెయ్యలేక పోయేడు. కాని, నేను మాత్రం లోకంతో బాటు, జీవికకి పనికొచ్చే డిగ్రీలని ప్రైవేటుగా చదివేను. మా దళితవాడ గ్రంథాలయంనుంచి మా అయ్య తెచ్చిచ్చే పుస్తకాలెన్నో చదివేను. నేనిప్పుడు మనిషిని నాలుగు గోడల వెనక ఉన్నాను కాని మస్తిష్కం మాత్రం ప్రపంచమంత విస్తృతమైంది.

ఈ భవంతిలో నా జీవితం నూతిలో కప్పకన్నా ఏమీ మెరుగ్గా ఉండబోదని నా కర్థమైంది. అందుకే ఒక నిర్ణయానికి వచ్చేను - నా పాప చేతిని పట్టుకుని చాలా కాలానికి ఆ సింహద్వారపు గడపదాటి బయటకొచ్చేను. ఇకపైన నేను ఆ పాతాళంలో పెద్దకాపు కోడలిగా, చినబాబు పెళ్ళాంగా జీవించ దల్చుకోలేదు. వార్ధక్యంలో కూడా రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటున్న మా అమ్మ అయ్యలకి నేనే ఆసరా కాదల్చుకున్నాను.

మూడంతస్తుల ఆ మేడవైపు; ఆ తోటలు దొడ్లవైపు; ఆ కార్ల వైభవాల వైపు వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా ముందుకే నడుస్తున్నాను. మా దళిత వాడవైపు... ఒక చైతన్యం వైపు....

(జనవరి 2010 చినుకు మంత్లీ)